

มือที่มองไม่เห็นของผู้กุมอำนาจการเมืองไทย*

THE INVISIBLE HAND OF THOSE HOLDING POWER IN THAI POLITICS

สนธยา บัวผาย¹ และ สันญา เคนาภูมิ²

Sontaya Buaphai¹ and Sanya Kenaphoom²

¹⁻²คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹⁻²Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

Corresponding Author's Email: Satawat87@gmail.com

Received 5 October 2024; Revised 7 December 2024; Accepted 8 December 2024

บทคัดย่อ

ต้นกำเนิดของ “มือที่มองไม่เห็น” ในทางการเมืองของไทยนั้นสืบย้อนไปถึงโครงสร้างอำนาจทางประวัติศาสตร์ของประเทศ โดยเฉพาะกองทัพ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากนับตั้งแต่การปฏิวัติในปี 2475 ที่ยุติการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มือที่มองไม่เห็นนี้แสดงถึงพลังที่มองไม่เห็นแต่ทรงพลัง เช่น กองทัพ กลุ่มชนชั้นนำชนชั้นสูงในระบบราชการ และกลุ่มนักธุรกิจที่มีอิทธิพลซึ่งกำหนดผลลัพธ์ทางการเมืองในขณะดำเนินการอยู่เบื้องหลัง ความสำคัญของมือที่มองไม่เห็นอยู่ที่การรักษาเสถียรภาพและการควบคุมของชนชั้นสูง ซึ่งมักจะต้องแลกมาด้วยการปฏิรูปประชาธิปไตยและความโปร่งใสทางการเมือง

“มือที่มองไม่เห็น” ของผู้กุมอำนาจทางการเมืองของไทย หมายถึง อิทธิพลที่มองไม่เห็นแต่ทรงพลังของ ทหาร ข้าราชการชั้นสูง ผู้ประกอบการ และเครือข่ายอุปถัมภ์ที่มีอิทธิพลต่อวิถีการเมืองของประเทศ มือที่มองไม่เห็นนี้สามารถทำหน้าที่เป็นพลังในการสร้างเสถียรภาพได้ แต่

Citation:

* สนธยา บัวผาย และ สันญา เคนาภูมิ. (2567). มือที่มองไม่เห็นของผู้กุมอำนาจการเมืองไทย. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาศคม, 2(6), 67-88.

Sontaya Buaphai and Sanya Kenaphoom. (2024). The Invisible Hand of Those Holding Power in Thai Politics. Journal of Interdisciplinary Social Development, 2(6), 67-88.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2024.21>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

ก็เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปประชาธิปไตยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยได้รับแรงผลักดันและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการเมือง

คำสำคัญ: มือที่มองไม่เห็น, อำนาจการครองอำนาจ, การเมืองไทย

Abstract

The origins of the “invisible hand” in Thai politics can be traced back to the country’s historical power structures, particularly the military, which have exerted significant influence since the 1932 revolution that ended absolute monarchy. The invisible hand represents the invisible but powerful forces, such as the military, the monarchy, the bureaucratic elite, and influential businessmen, who determine political outcomes while operating behind the scenes. The importance of the invisible hand lies in the stability and control of the elite, often at the expense of democratic reform and political transparency.

The “invisible hand” of those holding political power in Thailand refers to the invisible but powerful influence of the military, high-ranking bureaucrats, entrepreneurs, and patronage networks that influence the country’s political trajectory. This invisible hand can act as a stabilizing force, but it can also be an obstacle to democratic reform, especially when the pro-democracy movement gains momentum and pushes for changes in the political system.

Keywords: Invisible hand, Holding power, Thai politics

บทนำ

วิวัฒนาการของการเมืองไทยถูกกำหนดรูปร่างโดยปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนของปัจจัยทางประวัติศาสตร์ สังคม และสถาบัน เริ่มตั้งแต่การปฏิวัติในปี 2475 ที่เปลี่ยนประเทศไทยจากการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ประเทศประสบกับการรัฐประหารหลายครั้ง การปฏิรูปการเมือง และการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ทศวรรษแรกๆ หลังการปฏิวัติมีลักษณะไม่มั่นคง โดยมีช่วงเวลาสลับกันระหว่างการปกครองโดยทหารและรัฐบาลพลเรือนที่ดำรงอยู่ได้ไม่นาน ระบบการเมืองของไทยในช่วงเวลานี้มีลักษณะเด่นที่กลุ่มชน

ชั้นนำมีอำนาจเหนือ โดยเฉพาะกองทัพและระบบราชการ ซึ่งมีอำนาจอย่างมากในการกำหนดทิศทางของรัฐบาล (McCargo, 2005) แม้จะมีการจัดตั้งกรอบรัฐธรรมนูญ แต่ในช่วงแรกๆ ดังกล่าว ประชาชนมีส่วนร่วมได้จำกัด เนื่องจากภูมิทัศน์ทางการเมืองส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มชนชั้นนำ

การเติบโตของการเมืองแบบเลือกตั้งในช่วงทศวรรษ 1980 และ 1990 ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการเมืองไทย ในช่วงเวลานี้ ประเทศได้เคลื่อนตัวไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยมีพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มมากขึ้น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งมักเรียกกันว่า "รัฐธรรมนูญของประชาชน" ถือเป็นประวัติศาสตร์การเมืองที่สำคัญของไทย โดยมุ่งหวังที่จะส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการตรวจสอบอำนาจบริหารที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเกิดขึ้นของผู้นำประชานิยม เช่น ทักษิณ ชินวัตร ในช่วงต้นทศวรรษ 2000 ทำให้ภูมิทัศน์ทางการเมืองเปลี่ยนแปลงไป นโยบายของทักษิณซึ่งดึงดูดผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทและกลุ่มรายได้ต่ำ ได้ท้าทายกลุ่มชนชั้นนำแบบดั้งเดิม รวมถึงกองทัพส่งผลให้เกิดความแตกแยกทางการเมืองและการรัฐประหารตามมาในปี 2549 และ 2557 (Hewison, 2010) เหตุการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความตึงเครียดที่ยังรากลึกระหว่างประชาธิปไตยและการควบคุมของชนชั้นนำ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา วิวัฒนาการของการเมืองไทยได้รับการหล่อหลอมมากขึ้นจากขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยที่เติบโตขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ การเคลื่อนไหวเหล่านี้เรียกร้องให้มีการปฏิรูปเพื่อลดอิทธิพลของกองทัพในทางการเมือง โดยเรียกร้องเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยและสิทธิพลเมืองมากขึ้น (Pavin, 2020) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประท้วงในปี 2020-2021 ได้เน้นย้ำถึงการเปลี่ยนแปลงของรุ่นต่อรุ่นอย่างมีนัยสำคัญในจิตสำนึกทางการเมือง เนื่องจากเยาวชนไทยเรียกร้องความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงมากขึ้น แม้ว่ารัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพจะพยายามปราบปรามผู้เห็นต่าง แต่การพัฒนาทางการเมืองของไทยยังคงมีลักษณะเฉพาะคือการต่อสู้ระหว่างกองกำลังอนุรักษ์นิยมที่พยายามรักษาสถานะเดิมและขบวนการปฏิรูปที่ผลักดันการเปลี่ยนแปลงในระบอบประชาธิปไตย

การพัฒนาทางการเมืองของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากความไม่มั่นคงอย่างต่อเนื่องและความท้าทายที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากความขัดแย้งที่ยังรากลึกระหว่างระบอบเผด็จการและความปรารถนาในระบอบประชาธิปไตย ในอดีต กองทัพมี

บทบาทโดดเด่น โดยมักแทรกแซงกระบวนการทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร ซึ่งบ่อนทำลายสถาบันประชาธิปไตย การหยุดชะงักของการปกครองของพลเรือนบ่อยครั้งนี้ขัดขวางการเสริมสร้างบรรทัดฐานประชาธิปไตย นอกจากนี้ ระบบการเมืองยังได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของเครือข่ายอุปถัมภ์และกลุ่มชนชั้นนำที่มักใช้ประโยชน์จากอำนาจทางเศรษฐกิจเพื่อบงการผลการเลือกตั้งและการตัดสินใจด้านนโยบาย ส่งผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยยิ่งแย่ลงไปอีก (Chambers & Waitoolkiat, 2016) พลวัตเหล่านี้ก่อให้เกิดรูปแบบวงจรของความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งและระบอบการปกครองที่กองทัพหนุนหลัง ส่งผลให้เกิดความแตกแยกทางการเมืองและขาดเสถียรภาพในระยะยาว ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนาการเมืองของไทยคือความแตกแยกทางสังคมที่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะระหว่างประชากรในเมืองและชนบท รวมถึงอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมแบบราชานิยม ภูมิทัศน์ทางการเมืองมักถูกหล่อหลอมโดยความแตกแยกระหว่างกลุ่มสนับสนุนประชาธิปไตย ซึ่งมักได้รับการสนับสนุนจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบท และกลุ่มอนุรักษ์นิยมแบบราชานิยม ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทัพและชนชั้นนำในเมือง ความแตกแยกดังกล่าวได้กระตุ้นให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองดังที่เห็นได้จากการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่ม "เสื้อแดง" และ "เสื้อเหลือง" ยิ่งไปกว่านั้น การรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางในกรุงเทพฯ ยังทำให้พื้นที่รอบนอกถูกละเลย ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำในภูมิภาคและความแตกแยกทางการเมืองทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น (McCargo, 2020) ความตึงเครียดเหล่านี้ เมื่อรวมกับการขาดกระบวนการทางการเมืองที่ครอบคลุมและโปร่งใส ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองของไทย

คนที่อยู่เบื้องหลังฉากของการเมืองไทย

ในการเมืองไทย บุคคลที่อยู่เบื้องหลังมักถูกเรียกว่า "มือที่มองไม่เห็น" หรือผู้มีอำนาจ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดภูมิทัศน์ทางการเมือง บุคคลเหล่านี้มักเป็นกลุ่มชนชั้นนำที่มีอิทธิพล เช่น เจ้าพ่อธุรกิจ ผู้นำกองทัพ และที่ปรึกษาของราชวงศ์ ซึ่งมีอำนาจควบคุมการตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญโดยไม่ต้องดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการ อิทธิพลของพวกเขามาจากอำนาจทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์เชิงยุทธศาสตร์ และความสามารถในการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนหรือบ่อนทำลายผู้มีบทบาททางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทที่ยั่งยืนของกองทัพในการเมืองไทยมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับผู้มีบทบาทเบื้องหลังเหล่านี้ เนื่องจากพวกเขามักจะกำหนดผลลัพธ์ทางการเมืองโดยการสนับสนุนการรัฐประหารหรือกดดันรัฐบาลให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของตน (McCargo & Ukrist, 2005) ชัยอำนาจที่ซ่อนเร้นนี้ทำให้กระบวนการประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการ เช่น การเลือกตั้ง มีประสิทธิภาพ

น้อยลง เนื่องจากผู้ที่มีอิทธิพลอย่างไม่เป็นทางการจำนวนมากมักจะลบล้างเจตจำนงของประชาชนด้วยวิธีการที่ไม่โปร่งใส ความสำคัญของผู้ที่มีอิทธิพลเบื้องหลังเหล่านี้ยังเห็นได้ชัดจากวิธีที่พวกเขารักษาสถียรภาพทางการเมืองและความต่อเนื่องท่ามกลางความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในประเทศไทย ผู้ที่มีอิทธิพลเบื้องหลังเหล่านี้มักทำหน้าที่เป็นคนกลางในช่วงเวลาที่วิกฤตทางการเมือง โดยคอยหาทางระหว่างกลุ่มที่ขัดแย้งกันและรักษาผลประโยชน์ของสถาบันที่มีอำนาจ ตัวอย่างเช่น กลุ่มชนชั้นนำซึ่งแยกจากการเมืองภายนอกแล้วถูกใช้และแอบอ้างจากชนชั้นนำในการให้ร้ายฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง ดังนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองจะปรากฏให้เห็นในแว่นหน้า แต่บ่อยครั้งที่ผู้คนเบื้องหลังเป็นผู้ทำให้แน่ใจว่าระบบการเมืองของประเทศไทยยังคงทนทานต่อแรงกดดันทั้งภายในและภายนอก (Ockey, 2004) พลวัตนี้เน้นย้ำถึงความซับซ้อนของการเมืองไทย ซึ่งสถาบันประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการได้รับอิทธิพลอย่างมากจากโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นทางการ

บทบาทของมือที่มองไม่เห็นในการเมืองไทย

แนวคิดเรื่อง “มือที่มองไม่เห็น” ในทางการเมืองของไทยหมายถึงอิทธิพลของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดำเนินการเบื้องหลังเพื่อกำหนดผลลัพธ์ทางการเมืองโดยที่สาธารณชนไม่เห็นโดยตรง ผู้กระทำการเหล่านี้ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทหาร ที่ปรึกษาของราชวงศ์ ชนชั้นสูงทางธุรกิจที่มีอิทธิพล และเทคโนโลยีโนแครต ซึ่งมักมีอำนาจอย่างมากแม้จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเป็นทางการ บทบาทของพวกเขามีความสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาสมดุลของอำนาจ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการเมืองไม่มั่นคงหรือในช่วงเปลี่ยนผ่านรัฐบาล ตัวอย่างเช่น กองทัพทำหน้าที่เป็น “มือที่มองไม่เห็น” ที่มีอำนาจเหนือตลอดประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ของไทย โดยวางแผนการรัฐประหารและกำหนดนโยบายของรัฐบาลเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มชนชั้นนำ (McCargo, 2005) อิทธิพลของกลุ่มชนชั้นนำ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้รักชาติภายในกองทัพและระบบราชการ ทำให้บทบาทของผู้กระทำการเบื้องหลังเหล่านี้ในการขึ้นการตัดสินใจทางการเมืองยิ่งฝังรากลึกลงไปอีก

“มือที่มองไม่เห็น” นี้มักจะทำให้มั่นใจได้ว่าแม้จะมีผลการเลือกตั้งหรือการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง แต่ผลประโยชน์หลักบางประการก็ยังคงได้รับการปกป้อง ตัวอย่างเช่น ในขณะที่ประเทศไทยได้จัดการเลือกตั้งและเปิดโอกาสให้มีกระบวนการประชาธิปไตย อำนาจที่แท้จริงมักตกอยู่กับบุคคลที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ ซึ่งคอยรับประกันความต่อเนื่องของอำนาจทาง

การเมืองของชนชั้นนำ ผ่านทางเครือข่ายอุปถัมภ์ การล๊อบบี้ และการควบคุมสถาบันสำคัญ เช่น ฝ่ายตุลาการและกองกำลังรักษาความปลอดภัย ผู้มีอิทธิพลเหล่านี้ป้องกันการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงซึ่งอาจทำลายสถานะเดิมได้ (Connors, 2007) อิทธิพลของพวกเขาทำให้การเมืองไทย โปร่งใสน้อยลงและทำให้เป็นประชาธิปไตยได้ยากขึ้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้ง และสถาบันการเมืองอย่างเป็นทางการมักจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้มีอิทธิพลที่มีอำนาจมากกว่าแต่ไม่เด่นชัดเหล่านี้

ดังนั้นการศึกษาบทความเรื่อง “มือที่มองไม่เห็นของผู้กุมอำนาจในการเมืองไทย” มีรากฐานมาจากความจำเป็นในการทำความเข้าใจโลกที่ซับซ้อนและมักซ่อนเร้นซึ่งหล่อหลอมระบบการเมืองของไทย แม้ว่าสถาบันการเมืองอย่างเป็นทางการ เช่น การเลือกตั้ง พรรคการเมือง และสภานิติบัญญัติ จะมีบทบาทอย่างเห็นได้ชัด แต่การตัดสินใจและพลังอำนาจที่แท้จริงส่วนใหญ่เกิดขึ้นหลังประตูที่ปิดสนิท ซึ่งขับเคลื่อนโดยกลุ่มชนชั้นนำที่มีอิทธิพลอย่างไม่เป็นทางการจำนวนมาก บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจ “มือที่มองไม่เห็น” นี้ และผลกระทบที่มีต่อผลลัพธ์ทางการเมือง การปกครอง และสภาพแวดล้อมทางสังคมและการเมืองโดยรวมของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์พลังที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังการเมืองไทย การศึกษานี้จะช่วยเปิดเผยความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างโครงสร้างอย่างเป็นทางการและเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ พร้อมทั้งให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความท้าทายของการประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองในประเทศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์ของไทยในการแทรกแซงทางทหาร การมีส่วนร่วมของกลุ่มชนชั้นนำและการควบคุมของชนชั้นนำ ซึ่งทั้งหมดนี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเสถียรภาพทางการเมืองและทิศทางนโยบาย นอกจากนี้การศึกษานี้ยังมาจากความสำคัญในวงกว้างของการเปิดเผยโครงสร้างอำนาจที่มีมุมมองไม่เห็นซึ่งมีอยู่ในระบบการเมืองต่างๆ มากมาย ไม่ใช่แค่ในประเทศไทยเท่านั้น การทำความเข้าใจมือที่มองไม่เห็นถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักวิชาการ ผู้กำหนดนโยบาย และประชาชน เพราะจะเผยให้เห็นว่าอำนาจที่แท้จริงถูกกระจายไปอย่างไร ทำให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองและการปกครองได้แม่นยำยิ่งขึ้น ในบริบทของประเทศไทย เหตุผลมีความสำคัญเป็นพิเศษเนื่องจากวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า เช่น การรัฐประหาร การประท้วง และการแบ่งขั้วทางการเมือง ซึ่งล้วนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่มองไม่เห็นเหล่านี้ การให้แสงสว่างแก่พลวัตเหล่านี้ บทความนี้จะช่วยให้เข้าใจอุปสรรคต่อการรวมอำนาจของประชาธิปไตยและการดำรงอยู่ของการเมืองที่กลุ่มชนชั้นนำครอบงำในประเทศไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้

บทความนี้ยังสามารถใช้เป็นบทเรียนสำหรับประเทศอื่นๆ ที่มีรูปแบบทางการเมืองคล้ายกันได้ อีกด้วย ทำให้การศึกษาวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องในระดับโลก

ประเภทและบทบาทของมือที่มองไม่เห็นของผู้กุมอำนาจการเมืองไทย

“มือที่มองไม่เห็นของผู้กุมอำนาจทางการเมือง” หมายถึงอิทธิพลที่มองไม่เห็นหรืออยู่เบื้องหลังที่บุคคล ชนชั้นสูง หรือสถาบันต่างๆ มีต่อการกำหนดภูมิทัศน์ทางการเมืองของประเทศ คำนี้มักใช้เพื่ออธิบายบทบาทของผู้มีอำนาจซึ่งแม้จะไม่ปรากฏให้เห็นหรือเกี่ยวข้องโดยตรงในตำแหน่งทางการเมืองอย่างเป็นทางการเสมอไป แต่กลับมีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจที่สำคัญ นโยบายของรัฐบาล และดุลอำนาจ ผู้มีอิทธิพลเหล่านี้อาจรวมถึงกองทัพ กลุ่มชนชั้นนำชนชั้นสูงในระบบราชการ ผู้ปกครองธุรกิจ และกลุ่มผู้มีอิทธิพลอื่นๆ ที่ดำเนินการนอกสายตาของสาธารณชน

1. กองทัพ (Military)

กองทัพไทยมีบทบาทสำคัญและต่อเนื่องในการพัฒนาการเมืองของประเทศมาตั้งแต่การปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ซึ่งยุติการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และนำระบบรัฐธรรมนูญมาใช้ ในฐานะผู้มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญ กองทัพมักอ้างเหตุผลว่าการแทรกแซงทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อฟื้นฟูความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพ โดยเฉพาะในช่วงที่มีความไม่สงบหรือวิกฤต บทบาทของกองทัพในฐานะกองกำลังรักษาเสถียรภาพได้กลายมาเป็นที่ยอมรับ ทำให้กองทัพสามารถวางตำแหน่งตัวเองในฐานะผู้พิทักษ์อำนาจอธิปไตยของชาติและผู้ปกป้องกลุ่มชนชั้นนำได้ (Chambers & Waitookiat, 2016) อิทธิพลของกองทัพที่มีต่อกิจการทางการเมืองขยายออกไปนอกเหนือจากการปกครองโดยตรงผ่านการรัฐประหาร กองทัพยังคงควบคุมสถาบันที่สำคัญและใช้พลังอำนาจเพื่อกำหนดทิศทางการเมือง โดยมักจะทำให้การแทรกแซงของกองทัพมีความชอบธรรมในนามของความมั่นคงของชาติ

ตลอดประวัติศาสตร์สมัยใหม่ของประเทศไทย กองทัพได้ก่อรัฐประหารหลายครั้ง โดยครั้งล่าสุดคือในปี 2549 และ 2557 การก่อรัฐประหารเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าของกองทัพในการยึดอำนาจควบคุมรัฐบาลโดยตรง เมื่อกองทัพมองว่ารัฐบาลพลเรือนไม่สามารถปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของกองทัพหรือกลุ่มชนชั้นนำการก่อรัฐประหารในปี 2549 ได้ขับไล่ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถูกกล่าวหาว่าทุจริตและบ่อนทำลายกลุ่มชนชั้นนำออกไป ในขณะที่การก่อรัฐประหารในปี 2557

ได้ขับไล่รัฐบาลของยิ่งลักษณ์ ชินวัตร น้องสาวของทักษิณ ท่ามกลางความวุ่นวายทางการเมืองและการประท้วง (McCargo, 2019) การกระทำเหล่านี้เน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของกองทัพในการปราบปรามขบวนการประชานิยมที่คุกคามผลประโยชน์ของชนชั้นนำ และเสริมสร้างอำนาจเหนือขอบเขตทางการเมือง แม้จะมีคำมั่นสัญญาว่าจะกลับคืนสู่ระบอบประชาธิปไตย แต่กองทัพก็มักจะปรับโครงสร้างระบบการเมืองเพื่อรักษาอิทธิพลไว้แม้ว่าจะลงจากอำนาจโดยตรงแล้วก็ตาม

แม้ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลโดยตรง กองทัพไทยก็ยังคงมีอิทธิพลอย่างมากต่อภูมิทัศน์ทางการเมืองของประเทศโดยทำหน้าที่เป็น "ผู้พิทักษ์" กลุ่มชนชั้นนำและผู้ปกป้องความมั่นคงของชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพกับกลุ่มชนชั้นนำมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากกองทัพมองว่าตนเองเป็นผู้ปกป้องกลุ่มชนชั้นนำซึ่งเป็นศูนย์กลางของอัตลักษณ์และความชอบธรรมทางการเมืองของไทย ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งนี้ทำให้กองทัพได้เสริมสร้างบทบาทในระบบการเมือง โดยมักจะร่วมมือกับชนชั้นนำด้านเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ กองทัพยังสามารถเข้าถึงทรัพยากรจำนวนมาก และผู้นำของกองทัพยังเชื่อมโยงกับชนชั้นนำด้านเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้กองทัพสามารถใช้พลังอำนาจของตนได้นอกเหนือเวทีการเมืองอย่างเป็นทางการ (Connors, 2007) อิทธิพลที่ยั่งยืนนี้เน้นย้ำถึงความท้าทายต่อการสร้างประชาธิปไตยในประเทศไทย ซึ่งการควบคุมของกองทัพยังคงกำหนดผลลัพธ์ทางการเมืองและจำกัดขอบเขตของการปกครองโดยพลเรือน

2. ระบบราชการชั้นสูงและนักเทคโนโลยี (Elite Bureaucracy and Technocrats)

ในประเทศไทย ข้าราชการระดับสูงและนักเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการกำหนดภูมิทัศน์ทางการเมืองและนโยบายของประเทศมาอย่างยาวนาน เจ้าหน้าที่ระดับสูงเหล่านี้ ซึ่งมักดำรงตำแหน่งในสถาบันสำคัญ เช่น ตุลาการ หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานตามรัฐธรรมนูญอื่นๆ มีอำนาจมหาศาลในการกำหนดทิศทางการบริหาร อิทธิพลของพวกเขาโดดเด่นเป็นพิเศษในการกำหนดกรอบกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออย่างลึกซึ้งต่อผลลัพธ์ทางการเมือง ซึ่งแตกต่างจากเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งซึ่งต้องอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ชนชั้นสูงเหล่านี้ดำเนินการด้วยความเป็นอิสระอย่างมาก โดยมักทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประตูอำนาจทางการเมือง ด้วยการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับ พวกเขาสามารถกำหนดนโยบายและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนักการเมืองได้ (Nielsen, 2016) การแต่งตั้งของพวกเขา ซึ่งโดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับ

ผลงานหรือความสัมพันธ์ของชนชั้นสูงมากกว่าการเลือกตั้งสาธารณะ ช่วยให้พวกเขาทำหน้าที่เป็นกำลังสำคัญในการสร้างเสถียรภาพภายในสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่มักวุ่นวายของประเทศไทยได้

ตุลาการในประเทศไทยถือเป็นสถาบันสำคัญแห่งหนึ่งที่ชนชั้นสูงในระบบราชการและเทคโนโลยีใช้อิทธิพล โดยมีบทบาทสำคัญในกระบวนการทางการเมือง ศาลมักมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจประเด็นทางการเมืองที่มีความสำคัญสูง เช่น การยุบพรรคการเมือง การปลดนายกรัฐมนตรี และการตีความรัฐธรรมนูญ ตัวอย่างเช่น ศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทสำคัญในการปลดผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้ง เช่น ในปี 2551 เมื่อนายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวชถูกตัดสินให้พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุผลทางเทคนิค (Dressel, 2010) คำตัดสินเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถของตุลาการในการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและรักษาสถานะเดิมไว้ โดยมักจะสอดคล้องกับผลประโยชน์ของชนชั้นสูงในกองทัพและกลุ่มกษัตริย์นิยม ผ่านกลไกของสถาบันเหล่านี้ ข้าราชการชั้นสูงจึงมั่นใจได้ว่าอำนาจทางการเมืองจะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มเล็กๆ ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งมักจะมีอำนาจเหนือกว่าความต้องการของผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งและประชาชนทั่วไป

นอกจากตุลาการแล้ว เทคโนโลยีในภาคส่วนต่างๆ เช่น การเงิน สาธารณสุข และโครงสร้างพื้นฐาน ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายและการนำไปปฏิบัติ เทคโนโลยีเหล่านี้มักทำงานอย่างใกล้ชิดกับองค์กรระหว่างประเทศ โดยให้ความน่าเชื่อถือและความเชี่ยวชาญในการตัดสินใจ ซึ่งอาจบดบังอิทธิพลของนักการเมืองได้ บทบาทของพวกเขาในนโยบายเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการเส้นทางการพัฒนาของประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากการควบคุมหน่วยงานกำกับดูแลและหน่วยงานวางแผนเศรษฐกิจ โครงสร้างการกำกับดูแลแบบเทคโนโลยีนี้ช่วยให้แน่ใจว่ามีความต่อเนื่องและเสถียรภาพในพื้นที่นโยบายที่ถือว่าสำคัญเกินกว่าที่จะปล่อยให้ขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนของการเมืองการเลือกตั้ง (Chambers, 2013) อย่างไรก็ตาม การครอบงำของชนชั้นนำที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเหล่านี้ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อประชาธิปไตยและการกระจุกตัวของอำนาจในมือของบุคคลเพียงไม่กี่คนที่ดำเนินการอยู่นอกเหนือขอบเขตของการกำกับดูแลของสาธารณะ

3. ผู้ทรงอิทธิพลทางธุรกิจและชนชั้นสูงทางเศรษฐกิจ (Business Oligarchs and Economic Elites)

ในประเทศไทย กลุ่มนักธุรกิจและกลุ่มคนชั้นสูงมีอิทธิพลอย่างมากต่อภูมิทัศน์ทางการเมืองของประเทศ โดยดำเนินการเบื้องหลังเพื่อกำหนดนโยบายและผลลัพธ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของพวกเขา ครอบครัวยักษ์และบริษัทที่มีฐานะร่ำรวย โดยเฉพาะในภาคส่วนต่างๆ เช่น โทรคมนาคม ธนาการ และสื่อ มีอิทธิพลอย่างมากเนื่องจากทรัพยากรทางการเงินและความสามารถในการสนับสนุนหรือต่อต้านนักการเมือง กลุ่มคนชั้นสูงเหล่านี้มักพยายามสร้างเสถียรภาพทางการเมือง เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวย ดังนั้น พวกเขาจึงมักสร้างพันธมิตรกับสถาบันที่มีอำนาจอื่นๆ เช่น กองทัพและกลุ่มชนชั้นนำซึ่งมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกันในการรักษาเสถียรภาพและป้องกันการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ก่อความวุ่นวาย (Phongpaichit & Baker, 2004) ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันระหว่างกลุ่มคนชั้นสูงทางเศรษฐกิจและโครงสร้างอำนาจทางการเมืองเป็นตัวอย่งว่าผลประโยชน์ทางธุรกิจและการเมืองเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้งในประเทศไทย ตัวอย่างที่โดดเด่นที่สุดประการหนึ่งของการที่กลุ่มธุรกิจผูกขาดเข้าสู่การเมืองคือ ทักษิณ ชินวัตร เจ้าพ่อธุรกิจโทรคมนาคม ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในปี 2544 การก้าวขึ้นสู่อำนาจของทักษิณสะท้อนให้เห็นถึงเส้นแบ่งที่ไม่ชัดเจนระหว่างธุรกิจและการเมือง เนื่องจากเขาใช้ความมั่งคั่งมหาศาลและการควบคุมสื่อของตนเองเพื่อสร้างเครื่องจักรทางการเมืองที่ตอบสนองผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งในเขตเมืองและชนบท นโยบายของเขา เช่น การนำระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าและการผ่อนปรนหนี้สำหรับเกษตรกรมาใช้ ได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนทั่วไป แต่ท้ายที่สุดผลประโยชน์ของชนชั้นนำแบบดั้งเดิม รวมถึงกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำ (McCargo & Ukrist, 2005) ในที่สุด รัฐบาลของทักษิณก็ถูกโค่นอำนาจโดยการรัฐประหารของกองทัพในปี 2549 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการตอบสนองต่อการท้าทายโครงสร้างอำนาจที่มีอยู่ กรณีของเขาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มธุรกิจผูกขาดสามารถทำลายระเบียบการเมืองแบบดั้งเดิมได้อย่างไร เมื่อผลประโยชน์ของพวกเขาแตกต่างไปจากผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ยังรากลึก แม้จะได้รับผลกระทบจากการดำรงตำแหน่งของทักษิณ แต่บรรดานักธุรกิจและกลุ่มคนชั้นสูงทางเศรษฐกิจจำนวนมากก็ยังคงมีอำนาจอย่างมากในวงการเมืองไทย โดยร่วมมือกับนักการเมืองคนสำคัญหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรง ความสัมพันธ์เหล่านี้ทำให้พวกเขาสามารถมีอิทธิพลต่อนโยบายในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของพวกเขา โดยมักจะต้องแลกมาด้วยการละเมิดการประชาธิปไตยที่กว้างขวางกว่า ตัวอย่างเช่น กลุ่มคนชั้นสูงทางเศรษฐกิจ

มักจะล๊อบบี้ให้มันโยบายที่ปกป้องการผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขันในตลาด เพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขายังคงครองอำนาจในอุตสาหกรรมสำคัญต่อไป นอกจากนี้ การบริจาคเงินเพื่อการรณรงค์หาเสียงยังทำให้พวกเขาสามารถมีอิทธิพลต่อเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งได้ ทำให้เกิดวงจรการตอบรับซึ่งอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจจะเสริมซึ่งกันและกัน (Chambers, 2013) ความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างกลุ่มคนชั้นสูงทางธุรกิจ กองทัพ และกลุ่มชนชั้นนำทำให้ระบบการเมืองที่ซับซ้อนโดยกลุ่มคนชั้นสูงดำรงอยู่ต่อไป โดยที่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้รับการปกป้อง โดยมักจะต้องแลกมาด้วยความรับผิดชอบต่อประชาธิปไตยและการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน

4. เครือข่ายอุปถัมภ์ (Patronage Networks)

เครือข่ายอุปถัมภ์เป็นลักษณะที่หยั่งรากลึกในวงการเมืองไทย โดยทำหน้าที่เป็นกลไกในการกระจายอำนาจและรักษาความภักดีทางการเมือง เครือข่ายเหล่านี้ทำงานบนระบบของภาระผูกพันซึ่งกันและกัน โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะมอบผลประโยชน์หรือความช่วยเหลือทางวัตถุเพื่อแลกกับการสนับสนุนทางการเมือง การแลกเปลี่ยนนี้สร้างความสัมพันธ์ตามลำดับชั้นของความภักดี มักจะเป็นระหว่างชนชั้นนำทางการเมืองหรือบุคคลที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งมักเรียกกันว่า "เจ้าพ่อ" กับผู้สนับสนุนหรือผู้แทนในพื้นที่ "เจ้าพ่อ" เหล่านี้มักมีอิทธิพลอย่างมากผ่านความมั่งคั่งและเส้นสายของพวกเขา ทำให้พวกเขามีอำนาจในการสั่งการความภักดีทางการเมืองโดยไม่จำเป็นต้องดำรงตำแหน่งอำนาจอย่างเป็นทางการ (Phongpaichit & Baker, 1997) ระบบอุปถัมภ์-ลูกความนี้แพร่หลายไปทั่วทุกระดับของการเมืองไทย ตั้งแต่การปกครองในท้องถิ่นไปจนถึงการเลือกตั้งระดับชาติ โดยกำหนดพันธมิตรทางการเมืองและมีอิทธิพลต่อผลการเลือกตั้ง

เครือข่ายอุปถัมภ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการ โดยมักจะใช้อิทธิพลอยู่เบื้องหลัง คล้ายกับ "มือที่มองไม่เห็น" ในการเมืองไทย แม้ว่าจะมีสถาบันทางการเมืองอย่างเป็นทางการ เช่น พรรคการเมือง รัฐสภา และตุลาการ แต่เครือข่ายอุปถัมภ์มักจะเข้ามาแทนที่โครงสร้างเหล่านี้ โดยขึ้นการตัดสินใจและผลลัพธ์ของนโยบายผ่านความภักดีส่วนบุคคลและแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ นักการเมืองและพรรคการเมืองมักพึ่งพาเครือข่ายเหล่านี้เพื่อให้ได้คะแนนเสียงและรักษาอำนาจ เนื่องจาก "เจ้าพ่อ" ในท้องถิ่นสามารถระดมกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ภักดีจำนวนมากได้ ในทางกลับกัน ผู้ที่อยู่ในเครือข่ายจะได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าถึงสัญญาของรัฐบาล โอกาสทางธุรกิจ และการคุ้มครองจากภัยคุกคามทางกฎหมาย

หรือทางการเมือง (Aphornsuvan, 2009) สิ่งนี้สร้างระบบที่การสนับสนุนทางการเมืองเป็นแบบธรรมาภิบาล เสริมสร้างอำนาจเหนือของชนชั้นนำและจำกัดขอบเขตของการมีส่วนร่วมหรือการปฏิรูปประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อิทธิพลของเครือข่ายอุปถัมภ์ขยายออกไปนอกการเมืองในท้องถิ่นไปจนถึงระดับสูงสุดของรัฐบาล ซึ่งผู้นำประเทศมักพึ่งพาโครงสร้างเหล่านี้เพื่อรักษาการควบคุม เครือข่ายเหล่านี้มีส่วนสนับสนุนเสถียรภาพทางการเมืองโดยให้รูปแบบการปกครองที่เป็นส่วนตัวและสัมพันธ์กันแต่ยังขัดขวางการพัฒนาทางการเมืองโดยฝังรากลึกความไม่เท่าเทียมและจำกัดการแข่งขันตามคุณธรรม การมีอยู่ของเครือข่ายเหล่านี้บั่นทอนกระบวนการประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการ โดยยอมให้กลุ่มชนชั้นนำเพียงไม่กี่กลุ่มใช้อิทธิพลทางอ้อมแต่ได้ผลตอบแทนทางการเมือง ระบบอุปถัมภ์นี้ทำให้เกิดการทุจริตและขัดขวางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ เนื่องจากผู้ที่อยู่ในเครือข่ายให้ความสำคัญกับการรักษาอำนาจและความมั่งคั่งมากกว่าผลประโยชน์ที่กว้างขวางกว่าของการปกครองแบบประชาธิปไตย (Callahan, 2005) ดังนั้นระบบอุปถัมภ์จึงยังคงเป็นลักษณะสำคัญแต่สร้างปัญหาให้กับชีวิตทางการเมืองของไทย โดยทำหน้าที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมือง

บทบาทแสดงของ “มือที่มองไม่เห็น” (Manifestations of the "Invisible Hand")

• การเคลื่อนไหวทางการเมือง (Political Maneuvering)

การเคลื่อนไหวทางการเมือง: อิทธิพลของ “มือที่มองไม่เห็น” ในทางการเมืองของไทยมักจะมองเห็นได้ชัดเจนที่สุดในช่วงวิกฤตการเมือง โดยเฉพาะเมื่อสถาบันการเมืองอย่างเป็นทางการถูกมองว่าอยู่ในภาวะสับสนหรือไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยได้ ในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้มีอำนาจ เช่น กองทัพหรือตุลาการ มักจะเข้ามาแทรกแซงเพื่อเติมเต็มช่องว่างหรือฟื้นฟูเสถียรภาพ จึงยืนยันการควบคุมภูมิทัศน์ทางการเมือง การแทรกแซงเหล่านี้มักเกิดขึ้นโดยวิธีการที่ไม่โปร่งใส โดยการตัดสินใจและการเปลี่ยนแปลงอำนาจเกิดขึ้นแบบลับๆ เพื่อไม่ให้ถูกตรวจสอบโดยสาธารณชน ตัวอย่างที่โดดเด่นประการหนึ่งของการเคลื่อนไหวทางการเมืองดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างการรัฐประหารในปี 2549 และ 2557 เมื่อกองทัพอ้างว่าการกระทำของตนมีความจำเป็นเพื่อฟื้นฟูเสถียรภาพทางการเมืองหลังจากความไม่สงบครั้งใหญ่ (Chambers & Waitookiat, 2016) ในสถานการณ์ดังกล่าว ประชาชนมักไม่รู้ตัวถึงการเจรจาที่ซับซ้อนและ

การจัดวางอำนาจใหม่ที่เกิดขึ้นเบื้องหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า “มือที่มองไม่เห็น” มีอิทธิพลอย่างไรในช่วงเวลาสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

นอกเหนือจากการแทรกแซงของกองทัพแล้ว ตุลาการในประเทศไทยยังมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยมักจะทำหน้าที่เป็นกำลังสำคัญในช่วงเวลาที่มีความขัดแย้งทางการเมือง ตุลาการ โดยเฉพาะศาลรัฐธรรมนูญ มีส่วนเกี่ยวข้องในคำตัดสินที่มีชื่อเสียงหลายกรณีที่น่าไปสู่การปลดเจ้าหน้าที่ที่มาจาก การเลือกตั้ง การยุบพรรคการเมือง และการเปลี่ยนแปลงอำนาจที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น การเพิกถอนสิทธิของนายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช ในปี 2551 และการปลดรัฐบาลที่สนับสนุนทักษิณในเวลาต่อมา เกิดจากการแทรกแซงของตุลาการ ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในภูมิทัศน์ทางการเมือง (Dressel, 2010) การกระทำเหล่านี้ของตุลาการ ซึ่งมักได้รับอิทธิพลจากชนชั้นนำที่มีอำนาจ สะท้อนให้เห็นว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองของ “มือที่มองไม่เห็น” ได้ปรับเปลี่ยนผลลัพธ์ทางการเมืองในลักษณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมองไม่เห็น การตัดสินของตุลาการในประเทศไทยมักจะสอดคล้องกับผลประโยชน์ของกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำ ทำให้การครอบงำของชนชั้นนำยิ่งแข็งแกร่งขึ้นและจำกัดกระบวนการประชาธิปไตย

“มือที่มองไม่เห็น” ยังปรากฏให้เห็นในการจัดการสถาบันทางการเมืองผ่านกลไกทางกฎหมายหรือขั้นตอน โดยมักจะอยู่ภายใต้หน้าฉากของการรักษาความมั่นคงของชาติหรือระเบียบรัฐธรรมนูญ การแทรกแซงเหล่านี้อาจจัดกรอบเป็นการตัดสินใจที่เป็นกลางหรือตามแนวทางเทคนิค แต่บ่อยครั้งที่การแทรกแซงเหล่านี้มุ่งเป้าไปที่ผลประโยชน์ของชนชั้นนำ ด้วยการจำกัดการเคลื่อนไหวของกลุ่มประชาชนนิยมหรือทำให้ผู้มีบทบาททางการเมืองที่ทำลายสถานะเดิมเป็นกลาง หน่วยงานกำกับดูแลและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมักมีชนชั้นนำที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ อาจใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมทางการเมืองเพื่อกำหนดนโยบายในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่ออำนาจที่ฝังรากลึก (Nielsen, 2016) สถาบันดังกล่าวสร้างภาพลักษณ์ของความถูกต้องตามกฎหมายและความเป็นกลาง แต่การกระทำของพวกเขา มักสะท้อนถึงความสำคัญของกองทัพ กลุ่มชนชั้นนำและชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนดำเนินการโดยมีการกำกับดูแลจากสาธารณะเพียงเล็กน้อย ผ่านกลไกเหล่านี้ “มือที่มองไม่เห็น” ยังคงจัดการภูมิทัศน์ทางการเมืองต่อไป เพื่อให้แน่ใจว่าอำนาจยังคงกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำ โดยมักจะต้องเสียสละการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยในวงกว้าง

- **การควบคุมรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้ง (Control Over Elected Governments)**

การควบคุมรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้ง: แม้แต่รัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยก็มักจะดำเนินการภายใต้ข้อจำกัดที่กำหนดโดย "มือที่มองไม่เห็น" ของกองทัพ ชนชั้นสูงในระบบราชการ และโครงสร้างอำนาจที่ฝังรากลึกอื่นๆ ในขณะที่การเลือกตั้งทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย กองกำลังชนชั้นสูงเหล่านี้มักจะมีอิทธิพลหรือกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าผลประโยชน์ของพวกเขาได้รับการปกป้อง อิทธิพลนี้เห็นได้ชัดโดยเฉพาะเมื่อนโยบายของรัฐบาลหรือการปฏิรูปการเมืองดูเหมือนว่าจะทำลายสถานะเดิมหรืออำนาจของกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำ ตัวอย่างเช่น ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งมักพบว่าเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการปฏิรูปที่สำคัญโดยไม่เผชิญกับการต่อต้านจากบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกองทัพ ชนชั้นสูงในระบบตุลาการ หรือกลุ่มธุรกิจที่มีอิทธิพล (Phongpaichit & Baker, 2004) ผู้กระทำเหล่านี้ดำเนินการเบื้องหลัง โดยกดดันผ่านกลไกทางกฎหมาย กระบวนการราชการ หรือโดยใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับสถาบันที่มีอำนาจเพื่อจำกัดอำนาจปกครองตนเองของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้ง

การแสดงออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของมือที่มองไม่เห็นในการควบคุมรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งคืออิทธิพลอย่างต่อเนื่องของกองทัพเหนือการกำหนดนโยบาย แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในอำนาจโดยตรงก็ตาม หลังจากการรัฐประหารในปี 2014 รัฐบาลที่นำโดยกองทัพได้จัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี 2017 ซึ่งมีผลจำกัดอำนาจของรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพโดยการสร้างวุฒิสภาที่ได้รับการแต่งตั้งโดยกองทัพซึ่งมีอิทธิพลทางกฎหมายอย่างมาก กลไกโครงสร้างนี้ทำให้มั่นใจได้ว่ารัฐบาลใดๆ ที่จัดตั้งขึ้นผ่านการเลือกตั้งจะต้องรับมือกับข้อจำกัดที่กำหนดโดยชนชั้นนำทางทหาร ทำให้ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งประสบความยากลำบากในการดำเนินนโยบายที่ขัดต่อผลประโยชน์ของกองทัพหรือกลุ่มนิยมกษัตริย์ (McCargo, 2019) แม้ว่าจะมีการเลือกตั้ง มือที่มองไม่เห็นของบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกองทัพและชนชั้นนำในระบบราชการยังคงดำรงอยู่อย่างมั่นคง โดยกำหนดผลลัพธ์ของนโยบายเพื่อปกป้องการควบคุมของชนชั้นนำในด้านสำคัญๆ เช่น ความมั่นคงแห่งชาติ ระบบตุลาการ และนโยบายเศรษฐกิจ

ยิ่งไปกว่านั้น การปฏิรูปทางการเมืองที่คุกคามผลประโยชน์ของชนชั้นนำมักถูกขัดขวางหรือถูกผลักดันไปสู่ผลลัพธ์ที่รักษาสถานะเดิมไว้ ตัวอย่างเช่น ความพยายามในการกระจาย

อำนาจหรือการปฏิรูปเพื่อจำกัดอิทธิพลของกองทัพในทางการเมืองถูกบ่อนทำลายอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของขบวนการประชานิยมหรือกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบท มักเผชิญกับอุปสรรคทางสถาบันและกฎหมายที่ขัดขวางไม่ให้พวกเขาดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายได้ ในอดีต หน่วยงานตุลาการ หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งซึ่งควบคุมโดยบุคคลระดับสูงมีบทบาทในการขัดขวางการปฏิรูปที่จะทำให้พลังของชนชั้นนำอ่อนแอลง ซึ่งเห็นได้ชัดโดยเฉพาะในช่วงดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งความพยายามปฏิรูประบบการเมืองของเขาได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากกองทัพ ตุลาการ และชนชั้นนำฝ่ายกษัตริย์นิยม จนสุดท้ายเขาถูกปลดออกจากตำแหน่งในปี 2549 (McCargo & Ukrist, 2005) ตัวอย่างดังกล่าวเน้นย้ำถึงข้อจำกัดที่รัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้งต้องเผชิญในประเทศไทย ซึ่งมีมือที่มองไม่เห็นของกองกำลังระดับสูงยังคงควบคุมผลลัพธ์ทางการเมืองอยู่

• อิทธิพลต่อสื่อและความคิดเห็นของประชาชน (Influence on the Media and Public Opinion)

อิทธิพลต่อสื่อและความคิดเห็นของประชาชน: “มือที่มองไม่เห็น” ในทางการเมืองของไทยขยายวงกว้างไปถึงสื่อ ซึ่งการควบคุมและการเซ็นเซอร์มักถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเห็นของประชาชนและปราบปรามความเห็นต่าง ในประเทศไทย ทั้งกลุ่มชนชั้นนำฝ่ายทหารและฝ่ายกษัตริย์นิยมต่างก็มีอิทธิพลอย่างมากต่อภูมิทัศน์ของสื่อ โดยทำให้ประเด็นสำคัญต่างๆ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกองทัพ กลุ่มชนชั้นนำหรือโครงสร้างอำนาจของชนชั้นนำ ไม่ได้รับการให้ความสำคัญหรือหลีกเลี่ยงเลย สื่อมักเผชิญกับแรงกดดันโดยตรงจากหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับกองทัพหรือกลไกทางกฎหมาย เช่น กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ซึ่งห้ามไม่ให้วิพากษ์วิจารณ์กลุ่มชนชั้นนำ (Streckfuss, 2011) กฎหมายเหล่านี้และรูปแบบอื่นๆ ของการควบคุมสื่อทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมเรื่องราวและให้แน่ใจว่าการนำเสนอข่าวยังคงเอื้อประโยชน์ต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำ เป็นผลให้การอภิปรายในที่สาธารณะมักถูกหล่อหลอมโดยอิทธิพลที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ ซึ่งจำกัดความสามารถของสื่อในการทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มสำหรับการโต้เถียงทางการเมืองอย่างเปิดเผย

การเซ็นเซอร์สื่อของไทย โดยเฉพาะหลังจากการรัฐประหารหรือในช่วงที่การเมืองไม่มั่นคง ถือเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของมือที่มองไม่เห็นที่ทำงานอยู่เบื้องหลัง ตัวอย่างเช่น หลังการรัฐประหารในปี 2557 คณะรัฐประหารได้ใช้มาตรการควบคุมสื่ออย่างเข้มงวด โดยจำกัดการ

รายงานข่าวที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลหรือที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบ (Prachatai, 2015) สื่อทั้งแบบดั้งเดิมและดิจิทัลได้รับผลกระทบ โดยนักข่าวและนักเคลื่อนไหวหลายคนต้องเผชิญกับการดำเนินคดีในข้อหาแสดงความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วย การควบคุมการไหลของข้อมูลทำให้กองทัพและกลุ่มคนชั้นนำอื่นๆ สามารถสร้างการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองได้ และทำให้การต่อต้านสถานะเดิมใดๆ ก็ตามถูกละเลย การควบคุมสื่อดังกล่าวทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการรักษาอำนาจของกลุ่มคนชั้นนำ เนื่องจากป้องกันไม่ให้มุมมองทางเลือกได้รับความสนใจจากประชากรส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในประเด็นทางการเมืองที่ละเอียดอ่อน

ยิ่งไปกว่านั้น สื่อต่างๆ ในประเทศไทยมักจะเซ็นเซอร์ตัวเองเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นกับมือที่มองไม่เห็นของกลุ่มคนชั้นนำ เจ้าของบริษัทสื่อซึ่งส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มธุรกิจและกลุ่มการเมืองระดับสูง มักต้องการปกป้องผลประโยชน์ของตนและรักษาสถานะของตนภายในลำดับชั้นอำนาจ สิ่งนี้สร้างสภาพแวดล้อมของสื่อที่ไม่ค่อยมีการรายงานข่าวเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับกองทัพ กลุ่มชนชั้นนำหรือผู้มีอิทธิพลทางการเมือง และที่ซึ่งเสียงคัดค้านถูกปิดกั้นผ่านแรงกดดันทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (McCargo, 2014) ดังนั้น ความเข้าใจของสาธารณชนเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองจึงมักถูกกรองผ่านเลนส์ของผลประโยชน์ของกลุ่มคนชั้นนำ ซึ่งมีโอกาสจำกัดในการมีส่วนร่วมเพื่อประชาธิปไตยอย่างแท้จริง การเซ็นเซอร์ตัวเองนี้ควบคู่ไปกับการควบคุมอย่างเป็นทางการ ทำให้มือที่มองไม่เห็นสามารถบงการความคิดเห็นของสาธารณชนและรักษาเสถียรภาพทางการเมืองให้เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มคนชั้นนำ ส่งผลให้กระบวนการประชาธิปไตยและเสรีภาพในการพูดถูกบั่นทอนลงไปอีก

กรณีศึกษา: ทักษิณ ชินวัตรและการรัฐประหารในปี 2549

การก้าวขึ้นสู่อำนาจของทักษิณ ชินวัตรในฐานะนักธุรกิจมหาเศรษฐีที่ผันตัวมาเป็นนักการเมือง ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในภูมิทัศน์ทางการเมืองของประเทศไทย เนื่องจากนโยบายประชานิยมของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่มุ่งเป้าไปที่การพัฒนาชนบทและการดูแลสุขภาพถ้วนหน้า ได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชนบทและคนจนในเขตเมือง กลยุทธ์ทางการเมืองของเขาผ่านพรรคไทยรักไทย (TRT) ช่วยให้เขาสามารถรวบรวมฐานเสียงที่แข็งแกร่งในการเลือกตั้งได้ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งโดยปกติแล้วมักถูกละเลยจากนโยบายที่ขับเคลื่อน

โดยชนชั้นนำ (Phongpaichit & Baker, 2009) อย่างไรก็ตาม ความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นและอำนาจทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นของทักษิณได้กลายเป็นแหล่งกังวลของชนชั้นนำดั้งเดิมของประเทศไทยอย่างรวดเร็ว รวมถึงกองทัพ ตุลาการ และกลุ่มชนชั้นนำความสามารถของเขาในการหลีกเลี่ยงการควบคุมของชนชั้นนำด้วยการดึงดูดมวลชนโดยตรง และการรวมอำนาจของเขาภายในฝ่ายบริหาร ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามพื้นฐานต่อระเบียบทางการเมืองที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งสถาบันชนชั้นนำมักจะควบคุมการปกครองสูงสุด

เพื่อตอบสนองต่ออิทธิพลที่เพิ่มมากขึ้นของทักษิณ กองทัพจึงก่อรัฐประหารในปี 2549 โดยปลดเขาออกจากอำนาจภายใต้ข้ออ้างเพื่อปกป้อง "ความมั่นคงของชาติ" อย่างไรก็ตาม การอ้างเหตุผลดังกล่าวทำให้กลุ่มคนชั้นนำของไทยมีความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยของทักษิณและการท้าทายต่ออิทธิพลแบบเดิมของพวกเขา (McCargo & Ukrist, 2005) แม้ว่านโยบายของทักษิณจะได้รับความนิยมจากประชาชน แต่ก็ก่อกวนเครือข่ายอุปถัมภ์และกลไกการควบคุมที่กองทัพและกลุ่มชนชั้นนำเคยพึ่งพาเพื่อรักษาอิทธิพลทางการเมืองมาช้านาน การมีส่วนร่วมโดยตรงกับประชาชนของเขา ประกอบกับข้อกล่าวหาเรื่องการทุจริตและพวกพ้อง ทำให้กลุ่มคนชั้นนำวิตกกังวลว่าการควบคุมทรัพยากรทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศของพวกเขากำลังจะหมดไป กองทัพอ้างว่าดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของความสามัคคีในชาติ และกำหนดกรอบการดำเนินการของตนว่าจำเป็นเพื่อป้องกันความไม่มั่นคงทางการเมืองเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม การรัฐประหารครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นมือที่มองไม่เห็นของชนชั้นนำที่ทำงานเบื้องหลังเพื่อยืนยันการควบคุมระบบการเมืองของประเทศไทยอีกครั้ง

การรัฐประหารในปี 2549 เพื่อโค่นล้มทักษิณแสดงให้เห็นว่า "มือที่มองไม่เห็น" ของชนชั้นนำสามารถเคลื่อนไหวอย่างเด็ดขาดต่อผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งซึ่งถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของพวกเขา แม้ว่าทักษิณจะมีความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยอย่างเต็มที่เห็นได้จากชัยชนะในการเลือกตั้งของเขา แต่กองทัพและกลุ่มชนชั้นนำมองว่าอิทธิพลที่เพิ่มมากขึ้นของเขาเป็นความท้าทายต่อการดำรงอยู่ของอำนาจของพวกเขา การรัฐประหารและความวุ่นวายทางการเมืองที่ตามมาเน้นย้ำถึงข้อจำกัดของประชาธิปไตยแบบเลือกตั้งในประเทศไทย ซึ่งผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งมีความเสี่ยงที่จะถูกปลดออกจากตำแหน่งหากนโยบายของพวกเขาไปรบกวนพลวัตของอำนาจที่วางไว้ (Connors, 2007) แม้ว่าการรัฐประหารครั้งนี้จะถูกนำเสนอต่อสาธารณชนในฐานะมาตรการฟื้นฟูความสงบเรียบร้อยและป้องกันความขัดแย้ง แต่

โดยพื้นฐานแล้ว การรัฐประหารครั้งนี้เป็นความพยายามของชนชั้นนำที่จะปกป้องอำนาจที่ครอบงำสถาบันการเมืองของประเทศไทยมาอย่างยาวนาน การปลดทักษิณออกจากตำแหน่งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่ามือที่มองไม่เห็นดำเนินการอย่างไรในแวดวงการเมืองของไทย โดยใช้มาตรการนอกรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาสถานะเดิมไว้ เมื่อกระบวนการประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของชนชั้นนำ

ความท้าทายต่อ “มือที่มองไม่เห็น”

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันที่เพิ่มขึ้นจากขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตย โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่ท้าทายอำนาจของ “มือที่มองไม่เห็น” ในระบบการเมืองของประเทศ การประท้วงเหล่านี้เรียกร้องให้มีความโปร่งใสมากขึ้น มีเสรีภาพทางการเมืองมากขึ้น และลดอำนาจของสถาบันที่ยังรากลึก เช่น กลุ่มชนชั้นนำและกองทัพ ซึ่งในอดีตเคยดำเนินการเบื้องหลังเพื่อกำหนดผลลัพธ์ทางการเมือง ขบวนการเหล่านี้ โดยเฉพาะในปี 2563 แสดงความไม่พอใจต่อการขาดความรับผิดชอบต่อประชาธิปไตยและบทบาทที่ต่อเนื่องของชนชั้นนำที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งในการตัดสินใจทางการเมือง (Pavin, 2023) ความผิดหวังที่เห็นได้ชัดของผู้ประท้วงรุ่นเยาว์บ่งชี้ถึงความต้องการที่เพิ่มขึ้นสำหรับการปฏิรูปประชาธิปไตยและระบบการเมืองที่อำนาจกระจายอย่างเท่าเทียมและโปร่งใสมากขึ้น ซึ่งเป็นความท้าทายโดยตรงต่ออิทธิพลที่ยาวนานของ “มือที่มองไม่เห็น”

ข้อเรียกร้องหลักประการหนึ่งของขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยคือการปฏิรูปกลุ่มชนชั้นนำซึ่งเป็นสถาบันที่ได้รับการปกป้องและสนับสนุนจากกองทัพและตุลาการมาโดยตลอด และแทบไม่มีช่องทางให้วิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชน นักเคลื่อนไหวเรียกร้องให้ลดบทบาทของกลุ่มชนชั้นนำในทางการเมืองลง และให้มีการกำกับดูแลการเงินและอิทธิพลของสถาบันมากขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้ว กลุ่มชนชั้นนำจะไม่ถูกตรวจสอบโดยกฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่เข้มงวด (Streckfuss, 2020) การเรียกร้องให้ปฏิรูปนี้คุกคามเครือข่ายชนชั้นนำโดยตรงซึ่งใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์กับกลุ่มชนชั้นนำมายาวนานเพื่อรักษาอำนาจไว้เบื้องหลัง นอกจากนี้ ผู้ประท้วงยังเรียกร้องให้กองทัพถอยห่างจากการเมือง และสนับสนุนระบบการปกครองที่ควบคุมโดยพลเรือนมากขึ้น ซึ่งถือเป็นความท้าทายพื้นฐานต่อบทบาทของกองทัพในฐานะ “ผู้พิทักษ์” ความมั่นคงของชาติ โดยมักใช้เหตุผลในการแทรกแซงทางการเมืองผ่านการรัฐประหารและวิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยอื่นๆ

เสียงเรียกร้องให้ปฏิรูปที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับบทบาทในอนาคตของ "มือที่มองไม่เห็น" ในทางการเมืองของไทยเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในการกระจายอำนาจและการแข่งขันอำนาจในประเทศอีกด้วย แม้ว่าในอดีตกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำจะทำหน้าที่เป็นกองกำลังรักษาเสถียรภาพที่รักษาผลประโยชน์ของชนชั้นนำไว้ แต่อิทธิพลที่เพิ่มขึ้นของโซเชียลมีเดียและการตระหนักรู้ทางการเมืองทั่วโลกได้มอบเครื่องมือให้กับคนรุ่นใหม่ในการระดมพลและเรียกร้องการเปลี่ยนแปลง (Giles, 2020) การผลักดันประชาธิปไตยในระดับรากหญ้านี้เป็นสัญญาณของการเผชิญหน้าระหว่างโครงสร้างอำนาจแบบดั้งเดิมของไทยและการเคลื่อนไหวทางการเมืองครั้งใหม่ที่กำลังพยายามจะทำลายกลไกการควบคุมที่ใช้โดยชนชั้นนำ แม้ว่าการเคลื่อนไหวเหล่านี้จะเผชิญกับการต่อต้านอย่างมากจากกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำแต่ความจริงที่ว่าความท้าทายดังกล่าวเกิดขึ้นและได้รับแรงผลักดันมากขึ้นก็บ่งชี้ว่ามือที่มองไม่เห็นมีอำนาจในการเมืองไทยน้อยลง ซึ่งสร้างเวทีสำหรับการกำหนดนิยามใหม่ของพลวัตของอำนาจที่ครอบงำประเทศมานานหลายทศวรรษ

สรุป

“มือที่มองไม่เห็น” ในทางการเมืองของไทยนั้นหมายถึงอิทธิพลที่มองไม่เห็นแต่ทรงพลังของกลุ่มชนชั้นนำทหาร ชนชั้นสูงในระบบราชการ ผู้ปกครองธุรกิจ และเครือข่ายอุปถัมภ์ พลังเหล่านี้แม้จะมักจะทำงานอยู่เบื้องหลัง แต่ก็มีความสำคัญในการกำหนดภูมิทัศน์ทางการเมืองของประเทศ กำหนดดุลอำนาจ และมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของนโยบาย แม้ว่ามือที่มองไม่เห็นนี้จะทำหน้าที่เป็นพลังในการสร้างเสถียรภาพในช่วงเวลาที่มีวิกฤตทางการเมืองมาโดยตลอด แต่ก็ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิรูปประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน ชนชั้นสูงสามารถป้องกันการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญได้ โดยการรักษาการควบคุมสถาบันสำคัญและจำกัดอำนาจปกครองตนเองของรัฐบาลที่ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งมักจะนำไปในนามของการรักษาความมั่นคงของชาติหรือปกป้องกลุ่มชนชั้นนำ

อย่างไรก็ตาม ความแข็งแกร่งที่เพิ่มมากขึ้นของขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตย โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ของไทย ถือเป็นความท้าทายอันยิ่งใหญ่ต่อการควบคุมของมือที่มองไม่เห็น การเคลื่อนไหวเหล่านี้เรียกร้องให้มีความโปร่งใสมากขึ้น ลดอิทธิพลของกองทัพและกลุ่มชนชั้นนำที่มีต่อการเมือง และขยายเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย เมื่อข้อเรียกร้อง

เหล่านี้มีมากขึ้น ก็เกิดคำถามสำคัญเกี่ยวกับอนาคตของระบบการเมืองของไทย และว่ามือที่มองไม่เห็นจะยังคงครอบงำต่อไปหรือไม่ หรือพลังประชาธิปไตยใหม่จะสามารถเปลี่ยนทิศทางการเมืองของประเทศได้หรือไม่ ความตึงเครียดระหว่างการรักษาอำนาจควบคุมของชนชั้นนำ และการผลักดันให้เกิดประชาธิปไตย สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปของการเมืองไทย ซึ่งบทบาทของมือที่มองไม่เห็นกำลังถูกโต้แย้งมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Aphornsuvan, T. (2009). Thailand: A short history of politics and the military. SEAP Publications.
- Callahan, W. A. (2005). The discourse of vote buying and political reform in Thailand. *Pacific Affairs*, 78(1), 95-113.
- Chambers, P. (2013). Khaki capitalism and the economic clout of the Thai military. *Asian Journal of Political Science*, 21(2), 156-178.
- Chambers, P., & Waitookiat, N. (2016). Khaki capital: The political economy of the military in Southeast Asia. NIAS Press.
- Connors, M. K. (2007). Democracy and national identity in Thailand. NIAS Press.
- Dressel, B. (2010). Judicialization of politics or politicization of the judiciary? Considerations from recent events in Thailand. *The Pacific Review*, 23(5), 671-691.
- Giles, J. (2020). Protests in Thailand: Challenging the monarchy and military. *Asian Affairs*, 51(3), 445-459.
- Hewison, K. (2010). Thailand's conservative democratization. *The Pacific Review*, 23(2), 211-231. <https://doi.org/10.1080/09512741003624415>
- McCargo, D. (2005). Network monarchy and legitimacy crises in Thailand. *The Pacific Review*, 18(4), 499-519. <https://doi.org/10.1080/09512740500338937>

- McCargo, D. (2014). The media and politics in Thailand. In R. J. Harrison & P. A. Jackson (Eds.), *The ambiguous allure of the west: Traces of the colonial in Thailand* (pp. 191-208). Hong Kong University Press.
- McCargo, D. (2019). Thailand's monarchy and the military: The relationship between legitimacy and power. *Journal of Contemporary Asia*, 49(1), 5-27.
- McCargo, D. (2020). *Fighting for virtue: Justice and politics in Thailand*. Cornell University Press.
- McCargo, D., & Ukrist, P. (2005). *The Thaksinization of Thailand*. NIAS Press.
- Nielsen, K. B. (2016). The political elite and technocracy in Thailand. *Journal of Contemporary Southeast Asia*, 38(2), 194-215.
- Ockey, J. (2004). *Making democracy: Leadership, class, gender, and political participation in Thailand*. University of Hawaii Press.
- Pavin, C. (2020). The future of Thai democracy: Protests and the role of youth. *Journal of Southeast Asian Studies*, 51(4), 679-691.
- Pavin, C. (2020). The rise of youth protests in Thailand: Unprecedented demands for reform. *Asian Affairs*, 51(4), 623-643. <https://doi.org/10.1080/03068374.2020.1846214>
- Phongpaichit, P., & Baker, C. (1997). *Power in transition: Thailand in the 1990s*. SEAP Publications.
- Phongpaichit, P., & Baker, C. (2004). *Thaksin: The business of politics in Thailand*. NIAS Press.
- Phongpaichit, P., & Baker, C. (2009). *Thaksin: Second edition*. Silkworm Books.
- Prachatai. (2015). Thai junta imposes new media controls to curb dissent. Prachatai English. <https://prachatai.com/english/node/4975>
- Streckfuss, D. (2011). *Truth on trial in Thailand: Defamation, treason, and lese-majesté*. Routledge.

Streckfuss, D. (2020). Lese-Majeste and the changing role of the monarchy in Thailand. *Southeast Asian Affairs*, 47(1), 103-122.